

بسم الله الرحمن الرحيم

هسته تحقیقاتی "مدافرات معنوی"

مرکز تحقیقات سلامت معنوی

دانشگاه علوم پزشکی ایران

مقدمه و کلیات:

معنویت و سلامت موضوعی است که اخیراً بخصوص در حوزه خدمات سلامت، در حال رشد است و تحقیقات گسترده‌ای به منظور شناسایی اثرات آن روی پیامدهای مختلف سلامتی در حال انجام است. معنویت، بعنوان راهبرد و منبع قدرتمندی برای مقابله با مسائل زندگی است و در زمان تنش و بیماری، مقابله را تسهیل و روند بهبود را تسریع می‌کند و اعتقادات افراد در تطابق با شرایط بیماری، به آنها کمک می‌کند. مطالعات نشان داده‌اند که معنویت همچنین نیاز بیماران نیز هست و در تصمیم‌گیری‌های درمانی ارائه‌دهندگان خدمات سلامت موثر است.

امروزه در نهادهای آموزشی پیش‌رو در رویکرد جامع‌گرایانه به سلامت، ضرورت تلفیق موضوع معنویت در خدمات سلامت به عنوان یک نیاز جدی مورد تأکید قرار گرفته است و در برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌های معتبر دنیا گنجانده شده است.

تلقی ما از معنویت؛ باورها، تجارب و پدیده‌هایی است که به جنبه‌های متعالی وجودی انسان مربوط می‌شود. و شامل نظرات و رفتارهایی است که حس تعلق به یک بعد متعالی یا امری فراتر از خود را بیان می‌کند. در جامعه ایرانی پایه و شالوده معنویت "ایمان به خدای یکتا است (توحید)".

معنویتی که بر پایه ایمان به خدا و یک نظام عقیدتی الهی (دین) شکل گرفته باشد، موجب بروز آثار ذیل در زندگی و وجود انسان می‌شود:

- حس معنابخشی به آفرینش و هدفمند بودن زندگی
- وجودی مطلق و یگانه (خداوند) را به عنوان منبع امید، قدرت و توکل دانستن
- داشتن انگیزه برای برخورد با مشکلات، گذشت، ایثار و...
- رعایت موارد اخلاقی و بروز رفتارهای مبتنی بر دستورهای خداوند (اعمال و رفتارهای دینی و مذهبی)
- تجربه آرامش باطنی در سختی‌ها، مفهوم زندگی، مفهوم مرگ و تداوم زندگی

در این میان هر آنچه که موجب پیوند انسان با خدا شود و یا منشا اثر حرکت و توجه به سوی او گردد، از جمله زیبایی‌های طبیعت، هنر و ... می‌تواند جلوه‌ای از معنویت به حساب آید.

پشم انداز:

این هسته تحقیقاتی با ارائه بالاترین سطح از مستندات علمی، پاسخگوی نیازهای تحقیقاتی، آموزشی و ارائه خدمت در زمینه مداخلات معنوی خواهد بود.

ماموریت:

این هسته به منظور انجام و هدایت تحقیقات حوزه مداخلات معنوی شکل گرفته است و به دنبال پیدا کردن بهترین راهکارهای معنوی پیشگیری در هر سه سطح (اعم از پیشگیری اولیه، درمانی و توانبخشی) می باشد. و تلاش می کند ضمن بهره گیری از الگوهای پیشرو در این زمینه در دنیا، مستندات علمی متناسب با بافت فرهنگی- اعتقادی جامعه ایرانی تولید نماید.

فصول مطالعاتی:

- مطالعات کیفی
- مطالعات ترکیبی
- مدل سازی
- تدوین گایدلاین

راهبردهای بلندمدت:

- آموزش
  - ✓ ادغام پروتکل های معنوی در آموزش علوم پزشکی
  - ✓ برگزاری کارگاههای آموزشی در حوزه های مرتبط
- پژوهشی
  - ✓ انجام طرح های پژوهشی
  - ✓ هدایت پایان نامه ها و طرح های پیشنهادی مرتبط با این حوزه
- ارائه خدمت
  - ✓ ارائه مدل ها و الگوهای خدماتی
  - ✓ مشاوره و پاسخگویی به ارائه دهندگان خدمات معنوی

نتایج مورد انتظار از اجرای راهبردها:

- آموزش های مرتبط با مداخلات معنوی در دانشجویان گروه علوم پزشکی
- طرح های پژوهشی متعدد در این زمینه در حوزه های مختلف آموزشی و خدماتی
- پروتکل ها و راهنماهای بالینی تدین شده به منظور ارائه خدمات و مراقبت های معنوی در گروههای مختلف بیماران
- آموزش های لازم در مورد راهنماهای بالینی و پروتکل های تدوین شده در این زمینه

برنامه کوتاه مدت:

انجام پژوهش های در زمینه:

- نیازهای معنوی گروههای مختلف
- طراحی مداخلات معنوی برای گروههای مختلف
- سنجش پیامدها پس از اجرای مداخلات در گروههای مختلف

برنامه میان و بلند مدت:

- ارائه چارچوب مفهومی و شاخص های رصد ارتقای ابعاد سلامت
- ارائه راهنماهای بالینی با پیوست سلامت معنوی برای اختلالات مختلف
- ارائه راهکارهای پیشگیری در هر سه سطح اولیه، ثانویه و ثالثیه
- ساماندهی مشاوره ها و مداخلات معنوی بر اساس مدل بومی - اسلامی
- ارائه راهکارهای ارتقای سلامت با توجه به بُعد معنوی در جامعه و برای گروههای مختلف سنی

ارکان هسته:

مسئول: دکتر نادره معماریان

دستیار: دکتر روح الله صدیق

سایر اعضا: زینب قائم پناه، دکتر فاطمه شیرزاد

ترجمان دانش:

دکتر سید کاظم ملکوتی